



**Közép-európai közvélemény:**

**A közbiztonsággal való elégedettség Közép-  
Kelet-Európában**

A Central European Opinion Research Group (CEORG) havi  
rendszeres közvéleménykutatása

**2002. június**

## **CEORG - Central European Opinion Research Group**

A Közép-Európai Közvéleménykutató Társulás (Central European Opinion Research Group, CEORG) három közép-kelet-európai ország, Csehország, Magyarország és Lengyelország egy-egy, társadalom- és közvéleménykutatással foglalkozó intézetének közös vállalkozása. A közös intézmény 1999. január 1. óta működik. Alapítói:

CVVM – Centrum pro výzkum veřejného mínění (Csehország)

TÁRKI – Társadalomkutatási Intézet Rt. (Magyarország)

CBOS – Centrum Badania Opinii Społecznej (Lengyelország)

Az együttműködés keretén belül minden hónapban egy, a három országban azonosan megfogalmazott, négy-öt kérdésből álló blokk kerül az Omnibusz kérdőívekre. A kérdések minden hónapban egyetlen témára vonatkoznak. A témák között találunk olyanokat, melyek periodikusan, féléves vagy éves gyakorisággal megkérdezésre kerülnek. Így félévente mindhárom országban, a felnőttkorú lakosságot reprezentáló minta tagjait arra kérjük, értékeljék saját anyagi helyzetüket és az ország gazdasági állapotát, illetve megkérdezzük őket várakozásaikról is ezen a két területen. Ezzel egyidőben azt is tudakoljuk, miként vélekednek saját országuk kormányának és az ellenzéknek a legutóbbi parlamenti választások óta eltelt időszakban kifejtett tevékenységéről, valamint a demokrácia állapotáról. Éves gyakorisággal érdeklődünk a három ország lakosainak a NATO-tagsággal és az európai uniós csatlakozással kapcsolatos véleményéről. A nem állandó kérdések között a legkülönbözőbb, a társadalomkutatás szempontjából releváns témakörök szerepelnek. Az ily módon rendelkezésre álló adatok alapján gyorsjelentések és publikációk készülnek.

### **Az adatfelvételtől**

Az adatfelvétel mindhárom országban személyes megkérdezés révén, az egyes országok felnőttkorú lakosságát nem, életkor, iskolai végzettség és lakóhely szerint reprezentáló mintán készül. A mintanagyság Csehországban 1000-, Magyarországon 1500-, Lengyelországban 1100 fős. Az adatok elemzéséből minden hónapban gyorsjelentés készül.

## A közbiztonsággal való elégedettség Közép-Kelet-Európában

2002 júniusában a közbiztonság közép-kelet-európai összehasonlítására adódott lehetőség a CEORG-felmérés segítségével. A Közép-Európai Közvélemény-kutató Társulás (Central European Opinion Research Group, CEORG) három közép-kelet-európai ország, Csehország, Lengyelország és Magyarország egy-egy, társadalom- és közvélemény-kutatással foglalkozó intézetének közös vállalkozása. Az együttműködés keretén belül minden hónapban egy, a három országban azonosan megfogalmazott, három-öt kérdésből álló blokk kerül az intézetek kérdőíveibe.

Ebben a hónapban a három állandó ország – Magyarország, Csehország és Lengyelország – mellett a litvánok és az oroszok véleményét is megismerhetjük. A kérdések a rendőrség munkájának megítélését, az általános közbiztonság-érzetet és a halálbüntetésről alkotott véleményeket kutatják.

Magyarországon a rendőrséggel való elégedettség vegyes képet mutat. Míg a kérdezett lakóhelyére vonatkozó értékeléskor tízből hatan elégedettek és csak alig négyen elégedetlenek, addig a rendőrségnek az egész országban végzett munkájával háromból ketten elégedetlenek. Ez utóbbi szempontból rosszabb képet csak az oroszok számolnak be, hiszen míg minden harmadik magyar jobban vagy kevésbé, de elégedett a általában véve a rendőrséggel, addig az oroszoknál ezt csak minden negyedik lakos állítja magáról. A rendőrség országos teljesítményével leginkább a lengyelek elégedettek: tízből hatan elismerően szólnak a lengyel rendvédelemről általában. Őket követik a csehek és a litvánok: köztük negyven százalék körüli a rendőrséggel általában véve elégedettek aránya. (1. táblázat)

Minden vizsgált országra jellemző, hogy a lakóhelyen nagyobb az elégedettség a rendőri munkával, mint az egész országra vonatkozó általánosított minősítés. Az öt ország közül a szintén a lengyelek valamint a csehek a legelégedettebbek a kérdezettek lakóhelyükön tapasztalt rendőri működéssel, az oroszok pedig a leginkább elégedetlenek. Magyarország a harmadik helyen áll ebben a rangsorban: itt minden második kérdezett elégedett a lakhelyén érzékelhető rendőri munkával.

A biztonságérzet terén viszont minden tekintetben első helyen Magyarország áll: itt a legmagasabb azok aránya (74%), akik biztonságosnak tartják a környezetet ahol élnek, és az ország egészét is a magyarok érzik a legbiztonságosabbnak: minden második lakos nyilatkozott úgy, hogy határozottan biztonságosnak vagy inkább biztonságosnak tartja Magyarországot. Emellett még a lengyelek értékelése kiemelkedő, főként lakóhelyük közbiztonsága tekintetében, hiszen 72%-nyian érzik magukat biztonságba lakóhelyük környékén. A csehek és a litvánok közepes értékelése mellett az oroszok érzik legkevésbé biztonságosnak mind pedig egész Oroszországot.

A közbiztonság kérdésében is minden országra jellemző és némiképp természetesnek mondható, hogy lakosaik nagyobb biztonságérzettel rendelkeznek saját lakóhelyükön, mint az ország egészére nézve. A legszembetűnőbb ez a különbség Lengyelország mellett éppen nálunk: mind a rendőri munka, mind pedig a közbiztonság megítélésében 20 százalékpontos eltérés van a lakóhelyen szerzett tapasztalat alapján történő értékelés és az ország egészének állapotáról alkotott véleményen alapuló értékelés között. Itt nyilvánvalóan szerepet játszik a propaganda és a média is, hiszen az ország állapotáról alkotott ítélet szükségszerűen nem tartalmazhat annyi személyes élményt, mint a lakóhelyre vonatkozó értékelés.

1. táblázat A rendőrség munkájával való elégedettség a kérdezett lakóhelyén és általában az országban (%)

	Magyarország		Csehország		Lengyelország		Litvánia		Oroszország	
	<i>lakóhelyen</i>	<i>országban</i>	<i>lakóhelyen</i>	<i>országban</i>	<i>lakóhelyen</i>	<i>országban</i>	<i>lakóhelyen</i>	<i>országban</i>	<i>lakóhelyen</i>	<i>országban</i>
<b>nagyon elégedett</b>	10,7	2,1	8,7	3,9	14,6	6,8	5,8	3,3	7,1	4,7
<b>inkább elégedett</b>	46,3	30,1	56,4	39,1	48,7	52,6	42,6	35,4	22,6	20,6
<b>inkább elégedetlen</b>	24,8	47,7	22,8	35,8	18,0	24,0	28,1	37,2	40,1	42,8
<b>nagyon elégedetlen</b>	11,3	14,1	5,9	2,5	11,5	7,5	12,1	12,2	25,9	24,1
<b>nem tudja, válaszhiány</b>	6,8	6,0	6,2	8,7	7,2	9,1	11,4	11,8	4,3	7,8
<i>Összesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

Mintaelemszám: Magyarország N=1509, Csehország N=1103, Lengyelország N=1060, Litvánia N=1005, Oroszország N=1600

2. táblázat Biztonságérzet a kérdezett lakóhelyén és általában az országban (%)

	Magyarország		Csehország		Lengyelország		Litvánia		Oroszország	
	<i>lakóhelyen</i>	<i>országban</i>	<i>lakóhelyen</i>	<i>országban</i>	<i>lakóhelyen</i>	<i>országban</i>	<i>lakóhelyen</i>	<i>országban</i>	<i>lakóhelyen</i>	<i>országban</i>
<b>Határozottan biztonságosnak tartja</b>	25,7	6,5	14,1	4,1	21,6	4,3	11,9	6,6	8,7	5,9
<b>inkább biztonságosnak tartja</b>	48,0	45,5	60,0	41,0	50,5	34,5	36,1	27,5	26,0	23,9
<b>inkább nem tartja biztonságosnak</b>	18,4	36,6	19,6	35,2	20,1	44,6	30,8	38,7	42,7	42,6
<b>Határozottan nem tartja biztonságosnak</b>	7,0	7,4	5,3	13,2	6,8	10,6	16,6	18,3	19,6	21,9
<b>nem tudja, válaszhiány</b>	1,0	4,0	1,0	6,5	1,0	6,1	4,5	9,0	2,9	5,7
<i>Összesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

Mintaelemszám: Magyarország N=1509, Csehország N=1103, Lengyelország N=1060, Litvánia N=1005, Oroszország N=1600

A válaszok mögött meghúzódó háttértényezők vizsgálatára csak a magyar adatok esetében van lehetőség. A klasszikus társadalmi-demográfiai változók közül (nem, kor, iskolázottság, jövedelem, foglalkozás) csak a lakhely szerint adódnak szignifikáns különbségek a lakóhelyi rendőri munkával való elégedettség tekintetében. Mind a lakhelyen, mind pedig az országban végzett rendőri munka értékelésekor jellemző az, hogy a falvak lakói, illetve régiók szerint nézve a nyugat-dunántúliak elégedettebbek az átlagosnál, a budapestiek illetve a közép-magyarországi (és az országos tevékenység értékelésében az észak-magyarországi) régióban élők viszont elégedetlenebbek.

A rendőrség országos teljesítményével a fiatalok (18–39 évesek), a legfeljebb alapfokú végzettségűek és a legszegényebbek (alsó jövedelmi ötödbe tartozók) átlagon felül elégedettek, a középkorúak (40–59 évesek) viszont elégedetlenek.

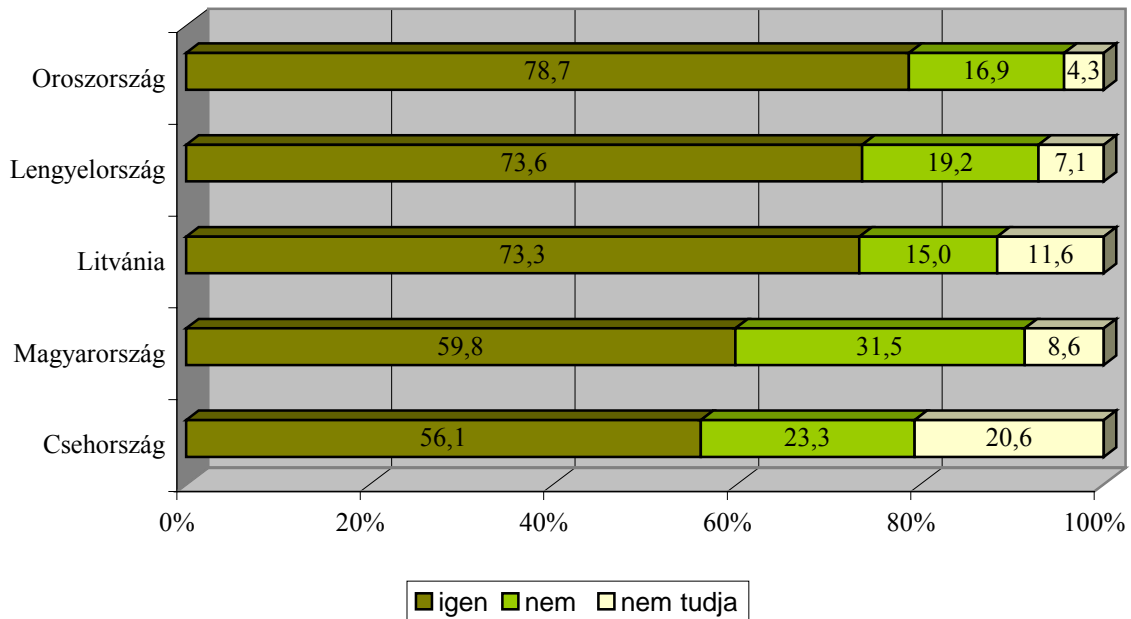
A férfiak, a fiatalabbak (40 év alattiak), az alkalmazottként dolgozók, a falvakban lakói, a nyugat-dunántúliak és az észak-alföldiek nagyobb arányban érzik biztonságosnak környezetüket, mint a nők, a 60 év feletti, a vállalkozók, a budapestiek és a közép-magyarországi régióban élők. Az ország egészében érzékelhető közbiztonsággal a férfiak a nőknél nagyobb arányban elégedettek.

A vizsgált két kérdés páronként igen erősen összefügg. A lakhelyének rendőri munkájával elégedettek jóval nagyobb arányban érzik biztonságosnak környezetüket, mint a rendőrséggel elégedetlenek, akik között pedig nagymértékben felülreprezentáltak azok, akik nem tartják biztonságosnak lakhelyük környezetét. Ugyanez a determinisztikus kapcsolat jellemző a rendőrség munkájának általános megítélése és az általános közbiztonság-érzet között.

A közbiztonság témaköréhez tartozhat még a halálbüntetés kérdése, amely körül időről időre nagy viták alakulnak ki az egyes országokban. Minden vizsgált országban többségben vannak a halálbüntetés-pártiak: arányuk 56–79% között mozog a régióban. Legkevesebben Magyarországon és Csehországban értenének egyet a büntetésforma visszaállításáról, de még itt is 56–60% az így gondolkodók aránya. (1. ábra) E két ország között azonban különbség van a halálbüntetést elutasítók arányának szempontjából, hiszen míg Magyarországon minden harmadik válaszadó kifejezi egyet nem értését, addig a csehek között csak minden negyedik-ötödik megkérdettről mondható ez el. A deficit a bizonytalanok táborában érhető tetten, mivel Magyarországon csak kevesebb, mint 10% a vélemény nélküliek vagy hezitálók aránya, Csehországban azonban eléri a 20%-ot.

A másik három országban közel azonos a halálbüntetés pártiak aránya, és nem nagyon tér el egymástól az ellenzők táborainak mértéke sem. Litvániában és Lengyelországban 74–74%, Oroszországban pedig közel 80% támogatja elvileg a legsúlyosabb büntetés kiszabásának lehetőségét, és 15–20% körüli az ellenzők aránya.

**1. ábra A halálbüntetés szükségességéről alkotott vélemények (%)**



Mintaelemszám: Magyarország N=1509, Csehország N=1103, Lengyelország N=1060, Litvánia N=1005, Oroszország N=1600

A magyar lakosság halálbüntetésben kialakult véleményére nincs hatással a rendőri munka megítélése, a közbiztonság-érzet viszont igen. A halálbüntetéssel egyetértők között némileg felülreprezentáltak az országos közbiztonsággal elégedetlenek, az ellenzők között pedig azok, akik biztonságban érzik magukat Magyarországon.

Az egyes társadalmi háttérváltozók nagyban befolyásolják a halálbüntetés szükségességéről alkotott véleményt. Az életkor növekedésével nő a halálbüntetés-pártiak aránya is: a 18–39 évesek 57%-a, a 60 év feletieknek viszont 77%-a támogatná ezt a büntetésformát. Hasonló tendencia érvényesül az iskolázottsági szint emelkedésével is. Míg a leggazdagabbak között az átlagosnál többen ellenzik, addig a közepes jövedelmű háztartásokban élők között többen pártolják a halálbüntetést. A válaszadó lakóhelyének településtípusa is hatással van a kérdésben hangoztatott álláspontra: a településtípus méretének csökkenésével nő a halálbüntetés-pártiak aránya. A közép-magyarországi és a nyugat-dunántúli régióban élők felülreprezentáltak az ellenzők, a dél-alföldiek pedig a támogatók között.